

10 สถานการณ์เด่นทางสุขภาพ

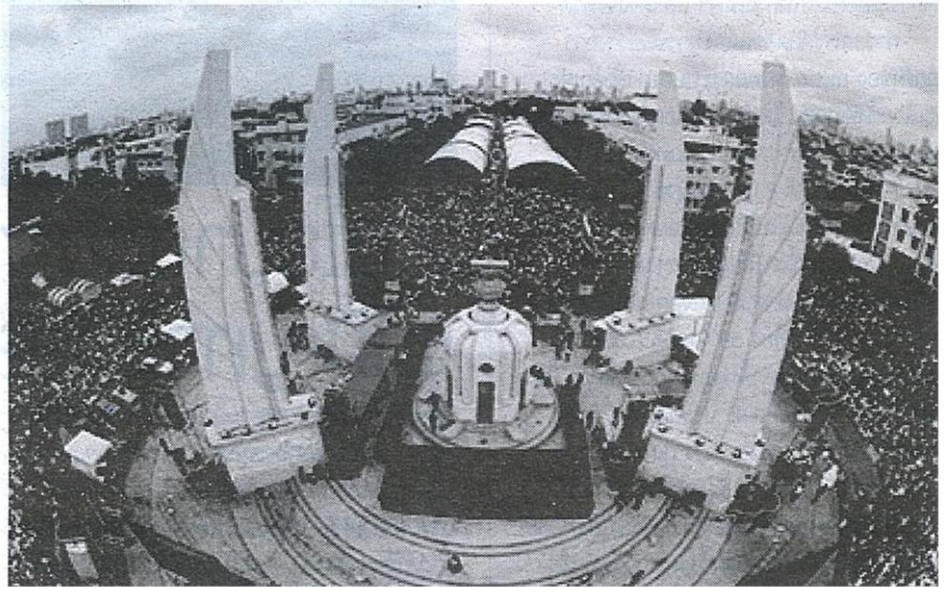
1.ปรากฏการณ์มวลมหาประชาชนกับจุดเปลี่ยนประเทศไทย

ใ นปี 2556 บริบทการเมืองไทยได้เดินทางมาถึงจุดเปลี่ยน ครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่ง เมื่อมวลชนนับล้านได้ออกมาชุมนุมเพื่อ “ต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม” จนสำเร็จ จากนั้น “มวลมหาประชาชน” หรือ กปปส. ได้ยกระดับข้อเรียกร้องเพื่อ “ขับไล่รัฐบาล” เนื่องจากเห็นว่ารัฐบาลขาดความชอบธรรม เพื่อเปิดทางให้เกิด “การปฏิรูปประเทศไทย” การชุมนุมของ กปปส.ติดต่อกันนานหลายเดือน สร้างกระแสสนับสนุนให้เกิดการปฏิรูประบบการเมืองของประเทศ

การชุมนุมของ กปปส. ได้นำไปสู่การยุบสภา และการเลือกตั้งทั่วไปครั้งใหม่ที่ประสบปัญหาการคัดค้านจนไม่สามารถเลือกตั้งได้ในหลายจังหวัด ความขัดแย้งในสังคมระหว่างรัฐบาลซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก นปช. และ กปปส. ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจำนวนมากในหลายจังหวัดทั่วประเทศ นำไปสู่การใช้อาวุธ ปืนและระเบิดลอบทำร้ายกลุ่มผู้ชุมนุมของ กปปส.อย่างต่อเนื่อง ก้าวต่อไปของการเมืองไทยจะเป็นอย่างไร แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์มีอยู่ที่ไหน ใครจะเป็นผู้แพ้ ใครจะเป็นผู้ชนะ และการปฏิรูปประเทศไทยจะเกิดขึ้นได้จริงหรือไม่ เป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายกำลังเฝ้าติดตามแบบตาไม่กะพริบ

ความขัดแย้งทางการเมืองไทยในช่วงเป็นความขัดแย้งที่ต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลากว่า 8 ปี หลังกระแสการต่อต้านอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร อันนำมาสู่การเคลื่อนไหวของภาคประชาสังคม สื่อและมวลชนต่างๆ แม้ภายหลังเกิดการรัฐประหารเมื่อ 19 กันยายน 2549 การภาวะเมือง 2 ชั่วโมงก็ยังคงดำเนินต่อเนื่องเรื่อยมา แม้ในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร การเมืองแบบแบ่งขั้วก็ยังคงดำรงอยู่และรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ได้ประสบปัญหาความผิดพลาดล้มเหลวในการบริหารราชการหลายประการ จนเกิดกระแสต่อต้านจากมวลชนจำนวนมาก โดยข้อกล่าวหาที่รัฐบาลยิ่งลักษณ์เผชิญในปี 2556 ก็เป็นข้อกล่าวหาที่สืบเนื่องจากรัฐบาลของพี่ชาย นั่นคือ ครอบงำทักษิณที่เป็นระบอบคอร์รัปชันสูง มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณจำนวนมากไปกับนโยบายประชานิยม และมีการรวบอำนาจบริหารและนิติบัญญัติเข้าด้วยกันในลักษณะเผด็จการเสียงข้างมาก

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลอย่างต่อเนื่องโดยกลุ่มต่างๆ ตลอดปีที่ผ่านมา แต่ประเด็นที่ “จุดติด” ให้เกิดการขยายฐานมวลชน

ออกมาเคลื่อนไหวครั้งใหญ่ในปลายปี 2556 ก็คือ ประเด็น “ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. ...” หรือ “พ.ร.บ.นิรโทษกรรมเหมาเข่ง” และ “การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ว่าด้วยที่มาของวุฒิสภา” ซึ่งนำไปสู่การชุมนุมประท้วงครั้งใหญ่จนเกิดปรากฏการณ์ “มวลมหาประชาชน” ขึ้น จนรัฐบาลยิ่งลักษณ์ต้องประกาศยุบสภาในช่วงปลายปี 2556 หลังจากบริหารประเทศมาเพียง 2 ปีเศษเท่านั้น

กระแสต่อต้านรัฐบาลก่อน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ความเคลื่อนไหวของมวลชนกลุ่มใหญ่เพื่อต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์เกิดขึ้นอย่างชัดเจนราวกลางปี 2555 โดยองค์การพิทักษ์สยามได้ออกมาเคลื่อนไหว โดยมีเป้าหมายคือ “แช่แข็งประเทศเป็นเวลา 5 ปี” หรือ ให้นักการเมืองหรือภาคการเมืองต่างๆ หยุดเคลื่อนไหว 5 ปี เพื่อที่จะปฏิรูปเปลี่ยนแปลงประเทศ ต่อมา องค์การพิทักษ์สยามได้แยกตัวเป็นกองทัพประชาชน โค่นระบอบทักษิณ และเครือข่ายนักศึกษาประชาชน ปฏิรูปประเทศไทย ซึ่งได้แยกกันแสดงบทบาทในการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลในกลางปี 2556

กลางปี 2556 กองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ (กปท.) ได้เรียกร้องให้รัฐบาลแสดงจุดยืนในความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยการหยุดการกระทำอันไม่บังควร เช่น จาบจ้วง

ละเมิดสถาบันพระมหากษัตริย์ของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร และให้ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี และ รมว.กลาโหม พล.อ.ยุทธศักดิ์ ศศิประภา รมช. กลาโหม ลาออกจากตำแหน่ง ให้รัฐบาลเพิกถอน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม และ พ.ร.บ.ปรองดอง ที่มีผลนิรโทษกรรมผู้กระทำความผิดจากเหตุการณ์ทางการเมือง และเรียกร้องให้มีการโค่นล้มระบอบทักษิณ

ในวันที่ 4 สิงหาคม 2556 กปท.ได้เริ่มชุมนุมที่สวนลุมพินี บริเวณพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ 6 ใกล้แยกศาลาแดง โดยมีกองทัพของสันติอโศกเข้าร่วมด้วย และ 6 สิงหาคม 2556 ได้ย้ายเข้าไปชุมนุมในสวนลุมพินี ทั้งนี้ กปท.ได้เคลื่อนไปปักหลักที่ทำเนียบรัฐบาลเมื่อ 8 ตุลาคม แต่ในวันที่ 10 ตุลาคม ได้ย้ายกลับมาชุมนุมที่สวนลุมพินีตามเดิม หลังตำรวจเจรจาว่าจะมีนายกรัฐมนตรีขึ้นเดินทางเยือนประเทศไทยและทำเนียบรัฐบาล ระหว่าง 11-13 ตุลาคม อย่างไรก็ตามผู้ชุมนุมส่วนหนึ่งไม่ยอมกลับมาที่สวนลุมพินีและได้แยกตัวออกมาตั้งกลุ่ม เครือข่ายนักศึกษาประชาชนปฏิรูปประเทศไทย (คปท.) ชุมนุมกันอยู่ที่แยกอุรุพงษ์อย่างต่อเนื่อง

การต่อต้านร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรม สิงหาคม 2556 รัฐบาลพรรคเพื่อไทย ได้เสนอ “ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมือง การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน พ.ศ. ...” เข้า

สู่การประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยในร่างแรกๆ ร่าง พ.ร.บ.นี้จะยกเลิกความผิดให้เฉพาะแก่ผู้ชุมนุม ไม่รวมถึงแกนนำชุมนุมและผู้สังการ ต่อมา ประยุทธ์ ศิริพานิชย์ รองประธานกรรมการพิจารณา ร่าง

พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ได้แปรญัตติให้รวมการนิรโทษกรรมความผิดให้แก่กลุ่มแกนนำด้วย และในเวลาเช้ามีมติของวันที่ 1 พฤศจิกายน 2556 สภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้ร่าง พ.ร.บ.นี้ผ่านการพิจารณาในวาระที่สองและสาม การออกกฎหมายที่รวดเร็วดังกล่าว โดยไม่สนใจความคิดเห็นของพรรคการเมืองฝ่ายค้านและการคัดค้านของภาคประชาชน เป็นสาเหตุสำคัญให้ประชาชนหลายกลุ่มแสดงการคัดค้านต่อร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวอย่างรุนแรง

สุเทพ เทือกสุบรรณ และบรรดาแกนนำพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำการชุมนุมที่สถานีรถไฟสามเสน เพื่อคัดค้านร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวมาตั้งแต่วันที่ 31 ตุลาคม 2556 โดยให้เหตุผลว่าร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้จะช่วยให้ พ.ต.ท.ทักษิณ อดีตนายกรัฐมนตรีพ้นจากความผิดทางการเมืองและสามารถกลับเข้าประเทศไทยได้ แต่ในขณะเดียวกัน แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และกลุ่มคนเสื้อแดงส่วนหนึ่งก็แสดงความเห็นคัดค้าน เนื่องจากจะล้างความผิดของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และสุเทพ เทือกสุบรรณให้พ้นจากข้อหาหลังสลายการชุมนุมเมื่อเดือนเมษายน และพฤษภาคม 2553 จนมีผู้บาดเจ็บล้มตายจำนวนมาก กระแสคัดค้านขยายตัวจนมวลชนจำนวนมาก ล้นมารวมตัวชุมนุมกันทั่วกรุงเทพฯ เพื่อคัดค้านร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวจนเกิดเหตุปรากฏการณ์ “มวลมหาประชาชน” ขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องยอมถอย และวุฒิสภาลงมติไม่รับร่าง พ.ร.บ.นี้อย่างเป็นเอกฉันท์ 141 เสียง เมื่อ 11 พฤศจิกายน 2556 ทำให้ร่าง พ.ร.บ.นี้ถูกยักยอกไว้ 180 วัน และรัฐบาลแถลงการณ์ว่าจะถอนร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมอื่นๆ ที่เคยเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร เพื่อยุติการผลักดัน ร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมฉบับอื่นอีกในอนาคต

แม้ว่าวุฒิสภาจะลงมติไม่เห็นชอบกับร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ แต่การชุมนุมซึ่งนำโดยสุเทพก็ยังคงดำเนินต่อไป โดยได้โจมตีความพยายามของรัฐบาลในการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ว่าด้วยที่มาของวุฒิสภา โดยก่อนหน้านั้นรัฐบาลยังลักษณะได้เสนอให้รัฐสภาแก้ไขเปลี่ยนแปลงรูปแบบและจำนวนของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ให้มาจากการเลือกตั้งทั้งหมด แทนการแต่งตั้งซึ่งมีจำนวนครึ่งหนึ่งในรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ความพยายามดังกล่าวได้รับการต่อต้านจากสังคมว่าเป็นการเอื้อให้ทั้ง ส.ส. และ ส.ว. ถูกกุมอำนาจแบบเบ็ดเสร็จโดยพรรคการเมืองและรัฐบาล จึงมีผู้ยื่นฟ้องศาลรัฐธรรมนูญว่า การ

แก้ไขรัฐธรรมนูญดังกล่าวขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ต่อมา 20 พฤศจิกายน 2556 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่า ร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 68 โดยระบุว่า จะทำให้เกิดสภาพวิสามัญและนำไปสู่การผูกขาดอำนาจ ส่งผลให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าวต้องตกไป

ภายหลังประสบความสำเร็จในการคัดค้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม การชุมนุมเคลื่อนไหวโดยกระตือรือร้นเป็นการต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์และจัดระบอบทักษิณ และได้ประกาศ 4 มาตรการอารยะขัดขืน ได้แก่ 1.หยุดงาน หยุดเรียน ระหว่าง 13-15 พฤศจิกายน 2.หยุดชำระภาษี 3.ปักธงชาติตามบ้านเรือนหรือพาหนะ และให้พจนกหวีด 4.ถ้าพบเห็นนายกรัฐมนตรีคณะรัฐมนตรีและผู้เกี่ยวข้องไม่ต้องพูดด้วย แต่ให้ปาหนกหวีดไล่ โดยสุเทพได้ปราศรัยตอนหนึ่งว่า การชุมนุมได้ยกระดับไปสู่เป้าหมาย “ขจัดต้นไม้นพิษ” คือขจัดระบอบทักษิณให้หมดไป

สำหรับความเคลื่อนไหวของ นปช. ได้จัดการชุมนุมตอบโต้การชุมนุมของกลุ่มต่อต้านรัฐบาล โดยใช้สถานที่ภายในสนามราชมิ่งคลาฟฟ้าสถาน ตั้งแต่ 24 พฤศจิกายน ถึงเข้าวันที่ 1 ธันวาคม 2556 ขณะที่ยังกลุ่มผู้ชุมนุมภายใต้การนำของสุเทพได้ประกาศชุมนุมใหญ่ในชื่อ วันมวลมหาประชาชน คนไทยใจเกินล้าน เริ่มปิดล้อมและพยายามบุกกรุกเข้ายึดอาคารสถานที่ราชการหลายแห่งในช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน 2556 เป็นต้นมา เพื่อหวังจะบังคับให้หน่วยงานของรัฐปิดทำการ เช่น สำนักงานประมาณการกระทรวงการคลัง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ แจ้งวัฒนะ และกดดันให้นายกรัฐมนตรีลาออกในช่วงเวลานี้ ได้มีเหตุรุนแรงเกิดขึ้น คือ การปะทะกันระหว่างกลุ่มสนับสนุนและต่อต้านรัฐบาลบริเวณมหาวิทยาลัยรามคำแหง จนมีผู้เสียชีวิต 4 คน และบาดเจ็บ 57 คน

ข้อเสนอปฏิรูปการเมือง 6 ข้อจากสุเทพ
1.แก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันอย่างเด็ดขาด
2.กฎหมายคดีคอร์รัปชันต้องไม่มีอายุความ
3.การปฏิรูปโครงสร้างตำรวจให้อยู่ใต้ผู้ว่าราชการจังหวัด
4.ประชาชนถอดถอนนักการเมืองให้เห็นผลจริง เลือกผู้ว่าราชการจังหวัดได้โดยตรง
5.ออกแบบกฎระเบียบให้ราชการอยู่ในระบบคุณธรรม ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์
6.การศึกษา สังคม คมนาคมขนส่ง สาธารณสุข ต้องเป็นวาระแห่งชาติ ยกเลิกประชานิยม
ทั้งนี้ กบปส.เสนอให้นายกรัฐมนตรีที่ประชาชนทั้งประเทศยอมรับ เพื่อดำเนินการปฏิรูปประเทศไทยตามแนวทางประชาธิปไตยแล้วจึงค่อย

จัดการเลือกตั้ง
ต่อมา กลุ่มผู้ชุมนุมที่นำโดยสุเทพได้ประกาศก่อตั้งคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือ กบปส. ประกอบด้วยตัวแทนกลุ่มองค์กรประชาชนในสาขาอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มนักวิชาการ เครือข่ายนักศึกษา ประชาชนปฏิรูปประเทศไทย นักธุรกิจสีลม เครือข่ายนักธุรกิจเพื่อประชาธิปไตย กองทัพธรรม กองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น โดยมีสุเทพเป็นเลขาธิการ กบปส. เมื่อ 29 พฤศจิกายน 2556 หลังจากนั้น (30 พฤศจิกายน 2556) ผู้ชุมนุม กบปส.ได้กดดันรัฐบาลด้วยการบุกไปยิงบริเวณอาคารของบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เขตบางรัก และหน่วยงานอื่นๆ โดยเหตุการณ์ที่สำคัญคือการปะทะระหว่างกลุ่มผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่ตำรวจ 3 ชุด เช่น ที่สะพานชมัยมรุเชฐ โดยมีการกันแท่นเบร็เออร์ ขวางแก๊สน้ำตา และฉีดน้ำตลตจนอาวุธจริงใส่ผู้ชุมนุม และมีการใช้ระเบิดปิงปองด้วย ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก

กระแสกดดันที่เกิดขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องหาทางออกเพื่อบรรเทาความตึงเครียด จึงได้มีการประกาศยุบสภา เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2556 แต่ฝ่าย กบปส.เห็นว่าแม้จะมีรัฐบาลรักษาการ แต่นายกรัฐมนตรีต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วย จึงเรียกร้องให้นายกรัฐมนตรีลาออกจากนายกรัฐมนตรีรักษาการ โดย กบปส.ต้องการให้มีการปฏิรูปการเมืองก่อนแล้วค่อยเลือกตั้ง ในขณะที่รัฐบาลเห็นว่าควรเลือกตั้งก่อนแล้วค่อยทำการปฏิรูปการ โดย กกต.ได้กำหนดวันเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้ตอบสนองข้อเสนองานของกลุ่มผู้ชุมนุมในระดับหนึ่งด้วยการตั้งสภาปฏิรูปประเทศเพื่อดำเนินการเรื่องการปฏิรูปในอนาคต พร้อมกับเดินหน้าเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ต่อไป แต่ข้อเสนอนี้ไม่ได้รับการตอบสนองจากฝ่ายผู้ชุมนุม

การเลือกตั้ง 2 ก.พ. 2557
เมื่อรัฐบาลประกาศยุบสภาและกำหนดวันเลือกตั้งขึ้นในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 กบปส.ได้ประกาศแนวทางการปฏิรูปประเทศก่อนการเลือกตั้ง ตั้งแต่การรับสมัครเลือกตั้ง การเลือกตั้งล่วงหน้า และการเลือกตั้งทั่วไป โดยในวันที่ 23-26 ธันวาคม ผู้ชุมนุม กบปส.ได้ปิดล้อมไม่ให้มีการรับสมัคร ส.ส.บัญชีรายชื่อที่ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร (ไทย-ญี่ปุ่น) และมีการปะทะกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

จนมีตำรวจเสียชีวิต 1 ราย ผู้ชุมนุมเสียชีวิต 1 ราย และมีผู้บาดเจ็บ 148 ราย โดยมีการใช้อาวุธจริง แต่ไม่ทราบว่ามีมายังมาจากที่ใด

ในเวลาต่อมาได้มีผู้เผยแพร่คลิปชายชุดดำพร้อมอาวุธปืนจำนวนหนึ่งบนยอดตึกของกระทรวงแรงงาน ใกล้จุดปะทะ ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ยอมรับในเวลาต่อมาว่า กลุ่มชายชุดดำดังกล่าวเป็นตำรวจ แต่ไม่ได้เป็นผู้ยิงกลุ่มผู้ชุมนุม เหตุการณ์ที่มีผู้บาดเจ็บและล้มตายนี้นำให้ กกต.ได้แสดงความเสียใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและแสดงจุดยืนโดยเสนอให้รัฐบาลเลื่อนการเลือกตั้งออกไป โดย กกต.พร้อมที่จะเป็นตัวกลางเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน

ส่วนปากฝั่งของพรรคเพื่อไทยเห็นว่า เมื่อเกิดความขัดแย้งทางการเมืองเช่นนี้ ก็น่าจะแก้ปัญหาด้วยเลือกตั้ง เพื่อคืนอำนาจให้กับประชาชน โดยจัดการเลือกตั้งใน 45-60 วันหลังยุบสภา การกำหนดวันเลือกตั้งจึงเป็นอำนาจตามรัฐธรรมนูญ รัฐบาลไม่มีสิทธิในการเปลี่ยนวันเลือกตั้ง และเรียกร้องให้ กกต.หนักแน่น และทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และยืนยันว่าควรทำการเลือกตั้งตามกำหนดเดิม ขณะที่ผู้ชุมนุม กปปส.ก็หาทางขัดขวางไม่ให้เกิดการเลือกตั้งในหลายวิธี เช่น ขัดขวางไม่ให้เปิด

การรับสมัคร ส.ส. ชุมนุมเพื่อปิดที่ทำการไปรษณีย์เพื่อไม่ให้มีการขนบัตรและอุปกรณ์การเลือกตั้ง รวมทั้งปิดล้อมสถานที่เลือกตั้งล่วงหน้าที่มีขึ้นในวันที่ 26 มกราคม 2557 นอกจากนี้ การประกาศไม่เอาการเลือกตั้งของ กปปส.ได้ผลักดันให้มีมวลชนอีกฝ่ายหนึ่งที่ต้องการยืนยันสิทธิเลือกตั้งของตนเองออกมาแสดงพลังเคลื่อนไหวทางการเมืองเช่นกัน โดยมีการเคลื่อนไหวจุดเทียนแสดงพลังของคนที่ต้องการเลือกตั้งทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

การรณรงค์คัดค้านและการขัดขวางการเลือกตั้งของ กปปส. ส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อการเลือกตั้งที่เกิดขึ้น โดยหน่วยเลือกตั้งทั่วประเทศ 93,952 หน่วย สามารถเปิดลงคะแนนในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ได้ 83,813 หน่วย หรือ 89.2% การเลือกตั้งครั้งนี้ มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง 47.72% มีบัตรดี 71.34% แต่บัตรเสียสูงถึง 11.97% จาก 77 จังหวัดทั่วประเทศสามารถจัดการเลือกตั้งได้ทุกหน่วยเลือกตั้งเพียง 59 จังหวัด (306 เขต

ส.ส.) งดลงคะแนนเลือกตั้งทุกหน่วย 9 จังหวัด ได้รับผลกระทบ 37 เขต ส.ส.) ประกอบด้วยชุมพร สุราษฎร์ธานี กระบี่ ระนอง ตรัง ภูเก็ต พังงา สงขลา พัทลุง) เนื่องจากไม่มีผู้สมัคร ส.ส.ระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และจัดเลือกตั้ง ส.ส.แบบบัญชีรายชื่อไม่ได้ เพราะไม่มีบัตรเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อจากการปิดล้อมสถานที่เก็บบัตรเลือกตั้ง และไม่มีกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งไปปฏิบัติหน้าที่ และการปิดล้อมหน่วยเลือกตั้ง

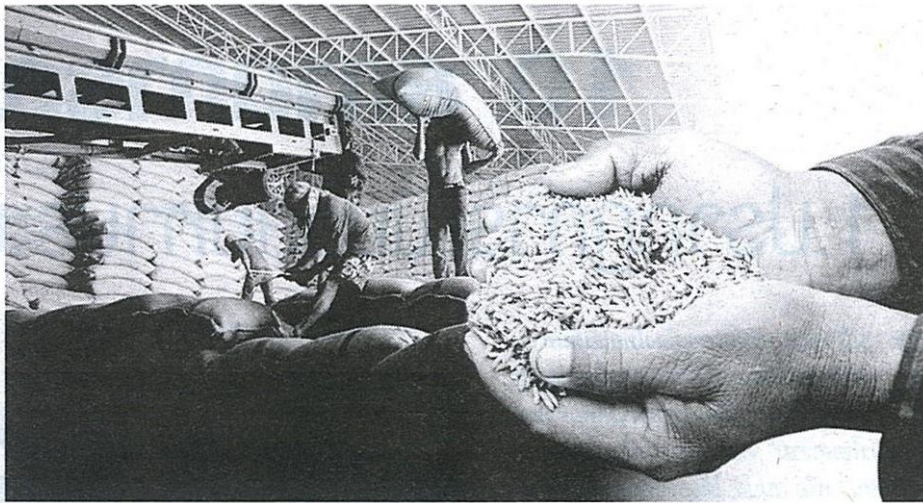
ปัญหาดังกล่าวทำให้ กกต.ไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ เนื่องจากไม่สามารถจัดการเลือกตั้งได้ในหลายเขต โดย กกต.ได้ประกาศวันเลือกตั้งชดเชยเขตที่มีปัญหาขึ้นอีกครั้งในวันที่ 20 และ 27 เมษายน 2557 อย่างไรก็ตาม การประกาศวันเลือกตั้งชดเชยในเดือนเมษายน ไม่สามารถดำเนินการได้ หลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่า การเลือกตั้งเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 เป็นโมฆะ

การแบ่งขั้วและทางออกอย่างสันติที่ยังมองไม่เห็นแสงสว่าง

ความขัดแย้งทางการเมืองไทยยังคงดำเนินต่อไปอย่างไม่เห็นทีท่าว่าจะยุติลงได้โดยสันติบนพื้นฐานของประชาธิปไตย การต่อสู้ทางการเมืองไม่เพียงดำเนินไปด้วยการเคลื่อนไหวบนท้องถนนของผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาลเพียงอย่างเดียว องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรตุลาการ ก็มีบทบาทสำคัญในความขัดแย้งทางการเมืองครั้งนี้ แม้หลายครั้งถูกวิพากษ์วิจารณ์โดยกลุ่มการเมืองบางกลุ่มก็ตาม ขณะเดียวกันก็เชื่อว่า การเจรจาต่อรองทางการเมืองระหว่างรัฐบาลและผู้นำ กปปส.ยังคงดำเนินต่อไป แต่ยังไม่สามารถหาทางออกร่วมกันได้

ปัจจุบัน สังคมไทยกำลังถูกท้าทายต่อการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานประชาธิปไตยอย่างสำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปทางการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นน่าจะส่งผลเชิงบวกในการปรับปรุงแก้ไขกติกาทางการเมืองและกลไกของรัฐในระยะยาว เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนสังคมที่มากขึ้นในอนาคต

2.นโยบายรับจํานำข้าว : แก้ปัญหาหรือสร้างปัญหา?

ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันในฤดูกาลผลิต พ.ศ. 2556/57 ยกเว้นช่วง พ.ศ. 2552/54 ในสมัยรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ที่ใช้นโยบาย “ประกันราคาข้าว” โดยจ่ายเงินอุดหนุนโดยตรงกับชาวนาแทนการรับจํานำข้าว แต่ในนโยบายประกันราคาข้าวถูกยกเลิกไปและกลับไปใช้นโยบายรับจํานำข้าวอีกวาระหนึ่งในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์

ความเปลี่ยนแปลงสำคัญของนโยบายรับจํานำข้าว อยู่ที่การปรับราคาจํานำจากราคา “ต่ำกว่า” ราคาตลาด ไปสู่ราคาจํานำที่ “สูงกว่า” ราคาตลาด ในสมัยรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายของการรับจํานำข้าวเปลือกนาปีครั้งแรกในเดือนเมษายน-สิงหาคม 2544 จำนวน 2.5 ล้านตัน และข้าวเปลือกนาปีไว้ที่ 8.7 ล้านตัน เพื่อกระตุ้นการบริโภคและการใช้จ่ายของเกษตรกรภายในประเทศ ผ่านการแทรกแซงนโยบายราคาข้าว ในราคาที่สูงจนไม่มุ่งหวังให้เกษตรกรมาได้ถอนคืน ทำให้การใช้งบประมาณของรัฐเพื่อจํานำข้าวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากเพียง 2,938 ล้านบาท ในปีการผลิต พ.ศ. 2540/41 เป็น 18,930 ล้านบาท ในปีการผลิต พ.ศ. 2545/46

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง รัฐบาลทักษิณและรัฐบาลต่อๆ มา (ยกเว้นรัฐบาลอภิสิทธิ์) ได้ทำหน้าที่เสมือนเป็นพ่อค้าเอกชนในกระบวนการค้าข้าว เริ่มจากการรับซื้อข้าวจากชาวนา การสต็อกข้าว และการระบายข้าวตลอดฤดูกาลผลิต พ.ศ. 2544/45 จนถึง พ.ศ. 2556/57 แม้เนื้อหาของนโยบายอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่แบบแผนสำคัญของนโยบายยังคงเหมือนเดิม คือการใช้กลไกรัฐเป็นหัวใจสำคัญในการควบคุมกลไกข้าวภายในประเทศของไทย

นโยบายรับจํานำข้าวในฤดูกาลผลิต พ.ศ. 2555/56

ในรอบปี 2556 นโยบายรับจํานำภายใต้รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ในฤดูกาลผลิต พ.ศ. 2555/56 ได้เปิดรับจํานำปีละ 2 ครั้ง/แปลง/ราย ไม่แยกนาปีและนาปีรับ โดยไม่จำกัด ปริมาณเป้าหมายในการรับจํานำภายใต้ระยะเวลาโครงการ คือ 1 ตุลาคม 2555-31 มกราคม 2557 (ระยะเวลารับจํานำจริง คือ 1 ตุลาคม 2555-15 กันยายน 2556) แต่หากชาวนารายใดมีวงเงินรับจํานำเกิน 500,000 บาท ต้องให้คณะอนุกรรมการ ระดับจังหวัดตรวจสอบก่อนโครงการรับจํานำข้าวฤดูกาลผลิต พ.ศ. 2555/56 มีจำนวนข้าวที่เข้าสู่โครงการรับจํานำทั้งสิ้น 22 ล้านตัน ประกอบด้วย ภาคเหนือ 9.5 ล้านตัน ภาคกลาง 8.5 ล้านตัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 ล้านตัน และ

ในรอบปี 2556 “นโยบายรับจํานำข้าว” เป็นนโยบายสาธารณะสำคัญที่มีการถกเถียง แลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างกว้างขวาง และเป็นนโยบายที่ผู้สนับสนุนและคัดค้านจำนวนมาก เนื่องจากนโยบายจํานำข้าวมีผลกระทบต่อทุกภาคส่วนของสังคมไม่เพียงแต่ภาคเกษตรกรรมเท่านั้น แต่รวมไปถึงภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และระบบเศรษฐกิจในภาพรวมอีกด้วย และแม้ว่า ในรายงานสุขภาพคนไทยเมื่อปีที่ผ่านมามีการนำเสนอ “วิาทะแห่งปีว่าด้วยการรับจํานำข้าวของรัฐบาลยิ่งลักษณ์” ไปแล้ว แต่ในปี 2556 กระแสวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับนโยบายรับจํานำข้าวยิ่งแรงขึ้นกว่าเดิม เมื่อความล้มเหลวของนโยบายดังกล่าวเริ่มปรากฏชัดต่อเนื่องมาถึงปี 2557

โดยภาครัฐเริ่มประสบปัญหาสภาพคล่อง เนื่องจากไม่สามารถระบายข้าวได้ตามเป้าหมาย ทำให้ชาวนาจำนวนมากไม่ได้รับเงินค่าจํานำข้าว แม้จะนำข้าวไปจํานำไว้หลายเดือนแล้วก็ตาม กอปรกับมีการรั่วไหลของโครงการดังกล่าวจนมีการร้องเรียน ป.ป.ช. ให้สอบสวนการทุจริตของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐ การทำความเข้าใจปัญหาของนโยบายรับจํานำข้าวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจพื้นฐานของนโยบายรับจํานำข้าวของรัฐบาล และศึกษาข้อมูลการ

รับจํานำข้าวในฤดูกาลผลิต พ.ศ. 2555/56 เพื่อนำไปพิจารณาหาทางออกที่เหมาะสมในอนาคตต่อไป

ความเข้าใจพื้นฐานของนโยบายรับจํานำข้าว

นโยบายรับจํานำข้าว คือนโยบายแทรกแซงกลไกราคา ผ่านการใช้ระบบเงินกู้ที่ซีลหลักประกัน โดยใช้ “ข้าว” เป็นหลักประกันการกู้เงินจากรัฐในช่วงต้นฤดูกาลที่ราคาข้าวตกต่ำ โดยให้ชาวนานำเงินกู้ไปใช้ก่อน จนเมื่อถึงปลายฤดูกาลที่ราคาข้าวสูงขึ้น ชาวนาสามารถนำเงินจำนวนเท่ากับที่กู้ไปพร้อมกับดอกเบี้ยมา “ไถ่ถอน” ข้าวคืน เพื่อนำไปขายใน

ตลาดตามราคาที่สูงขึ้น ทั้งนี้การรับจํานำข้าวไม่ได้เพิ่งเกิดขึ้นมาในรัฐบาลยิ่งลักษณ์ แต่เกิดขึ้นตั้งแต่ยุครัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ภายใต้เป้าหมายที่จะให้ชาวนาชะลอการขายข้าวในฤดูกาลเก็บเกี่ยว โดยนำข้าวไปจํานำไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และฝากข้าวไว้ที่องค์การคลังสินค้า (อ.ค.ส.) โดยมีราคาจํานำต่ำกว่าราคาตลาด เพราะต้องการให้ชาวนาเอาเงินไปใช้ก่อนแต่ยังไม่มีการขายข้าวออกไป และเมื่อราคาข้าวดีขึ้นในอนาคต ชาวนาก็สามารถมาไถ่ถอนข้าวกลับไปขายได้

นโยบายจํานำข้าวดังกล่าวถูกนำมาใช้อย่าง

ภาคใต้ประมาณ 3.3 แสนต้น อดส. เป็นหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่รับจำนำข้าวร่วมกับภาคเอกชนคือ “โรงสี” โดยโรงสีเปิดเป็นจุดรับฝาก 869 โรง และเปิดเป็นจุดรับจำนำนอกพื้นที่ 657 จุด

ดังนั้น ข้าวในสต็อกของรัฐบาลช่วงปลายปี 2556 ที่เพิ่มขึ้นจากจำนวนเดิม 22 ล้านตัน บวกกับยอดเงินคลังเดิม อีกหลายล้านต้น จึงเป็นการของรัฐบาลในการหาทางระบายข้าวออก ไม่ว่าจะเป็นการค้าระหว่างรัฐต่อรัฐ หรือการเปิดประมูลข้าวให้เอกชน สถานการณ์ของนโยบายรับจำนำข้าวในรอบปี นโยบายรับจำนำข้าว ถือได้ว่าเป็นเรื่องใหญ่สำหรับรัฐบาลยิ่งลักษณ์ พรรคเพื่อไทย รวมถึง พ.ต.ท.ทักษิณด้วย เพราะนโยบายดังกล่าวนี้ถือเป็นนโยบาย “ที่เด็ด” แบบ “ทักษิณคิด ยิ่งลักษณ์ทำ” ที่ช่วยให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2554 ในฤดูกาลแรกๆ ของการรับจำนำข้าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยสามารถรับจำนำข้าวได้ทุกเมล็ด แต่อย่างช้าฤดูกาลต่อๆ มาเริ่มมีเงื่อนไข ข้อจำกัดต่างๆ โดยช่วงกลางปี 2556 รัฐบาลมีแนวคิดจำกัดปริมาณข้าวที่รับจำนำ อีกทั้งต้องการลดราคาจำนำลงมาเหลือ 12,000 บาท แต่เมื่อมีแรงกดดันจากชานาก็กลับมาให้ราคาเท่าเดิม แต่มีการจำกัดโควตา โดยข้าวเปลือกเจ้า (ความชื้นไม่เกิน 15%) จำนำได้ไม่เกิน 350,000 บาท/ครัวเรือน และข้าวเปลือกนาปรัง (ความชื้นไม่เกิน 15%) จำนำได้ไม่เกิน 300,000 บาท/ครัวเรือน

แม้ว่าจะมีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงนโยบายรับจำนำข้าวอย่างกว้างขวางนับตั้งแต่เริ่มต้นโครงการเป็นต้นมา แต่ภาครัฐก็ยังยืนยันถึงความถูกต้องเหมาะสมของนโยบายดังกล่าว แต่สัญญาณที่ชัดเจนจากรัฐบาลของปัญหาการรับจำนำข้าว เกิดขึ้นเมื่อช่วงกลางปี 2556 โดยสภา ปียะจิตติ รองปลัดกระทรวงการคลัง ในฐานะประธานผู้ตรวจสอบบัญชีโครงการดังกล่าว ซึ่งให้เห็นว่าโครงการรับจำนำข้าวมีการขาดทุนรวมแล้วไม่ต่ำกว่า 4 แสนล้านบาท

ขณะเดียวกันนักวิชาการจำนวนมาก เช่น นักวิชาการของ TDRi ได้ออกมาเตือนรัฐบาลให้ยกเลิกโครงการดังกล่าว หรือเปลี่ยนวิธีการรับจำนำข้าวเพื่อลดความเสียหายที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้อธิบายว่านโยบายรับจำนำข้าว เป็นผลกระทบต่อความมั่นคง เนื่องจากนโยบายนี้ขาดประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณ สร้างภาระด้านงบประมาณสูง ทำลายขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมข้าวไทย และความเข้มแข็งของเครือข่ายทางสังคมที่เปลี่ยนจากการพึ่งพาตนเองไปพึ่งพารัฐมากขึ้น

อีกทั้งการดำเนินนโยบายดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตสูง แต่ทว่ารัฐบาลก็ยังคงเดินหน้าโครงการดังกล่าวต่อไป ขณะเดียวกันก็มีการปิดบัง

ตัวเลขการขายข้าว และจำนวนเงินจากการขายข้าวรวมทั้งผู้รับซื้อ โดยนายบุญทรง เตริยาภิรมย์ รุมพาดินชัย และนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ รุมช.พาดินชัย ในขณะนั้น ไม่สามารถให้คำตอบกับสังคมได้ เพียงแต่บอกว่า “จำนำข้าว ไม่ได้ขาดทุน 2.6 แสนล้าน” เท่านั้น เมื่อมีการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างหนัก จึงมีการปรับเปลี่ยนให้นายนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล เป็น รุมพาดินชัยแทน แต่ก็ยังเดินหน้าโครงการจำนำข้าวเต็มตัว และอ้างว่ามีการขายข้าวแบบรัฐต่อรัฐ (จีทูจี) ได้หลายล้านตัน โดยจีนรับซื้อไม่น้อยกว่าปีละ 1 ล้านตันติดต่อกันถึง 5 ปี ทั้งที่ทางการจีนเองไม่ได้มีคำสั่งยืนยันในเรื่องนี้

ในด้านผลประโยชน์ที่ชาวนาได้รับจากการจำนำข้าว การศึกษาหลายชิ้นชี้ว่า ชาวนาได้ส่วนแบ่งจากงบประมาณที่ใช้ในการรับจำนำข้าวเพียง 30-40% เท่านั้น โดยงานวิจัยของนิพนธ์ พัวพงศกร

พบว่าชาวนาส่วนใหญ่ที่ได้รับประโยชน์จากนโยบายจำนำข้าวคือ ชาวนาที่มีรายได้ “ปานกลาง” รายได้ 100,001-600,000 บาท/ปี โดยได้รับ ประโยชน์เป็นตัวเงินถึง 74.6% ของเงินจำนำ เงินทั้งหมดที่ชาวนาทุกคนได้รับสำหรับนาปี และ 73.1% สำหรับนาปรัง หมายความว่าชาวนาที่ได้รับผลประโยชน์ไม่ใช่ชาวนายากจน แต่เป็นชาวนาระดับปานกลาง ดังนั้นข้ออ้างของรัฐบาลที่กล่าวว่ นโยบายรับจำนำข้าวเป็นการช่วยเหลือชาวนายากจนจึงไม่ตรงกับข้อเท็จจริงเสียทีเดียว

ปัญหาสำคัญของนโยบายรับจำนำข้าว คือการขาดทุนเป็นเงินจำนวนมากจากโครงการดังกล่าว โดย ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล ผู้เชี่ยวชาญด้านนโยบายการคลัง เปิดเผยข้อมูลว่า โครงการรับจำนำข้าว พ.ศ. 2555/56 ขาดทุนทางบัญชีรวม 230,000 ล้านบาท ประกอบด้วย ราคาจำนำที่สูงกว่าตลาด 110,000 ล้านบาท ดอกเบี้ย 4% ต่อปี จำนวน 48,000 ล้านบาท ค่าเสื่อมราคา 10% ต่อปี จำนวน 52,000 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาอื่นๆ อีก 20,000 ล้านบาท

ด้วยงบประมาณที่สูญเสียไปจำนวนมากเช่นนี้ จึงควรประเมินความคุ้มค่าของนโยบายดังกล่าวว่า หากสามารถช่วยเหลือชาวนาให้มีชีวิตที่ดีขึ้นได้จริงก็ถือว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ แต่หากมีเงินหลุดออกนอกระบบไปยังบุคคลอื่นจำนวนมาก ไม่ว่าจะโรงสี ผู้ส่งออก ข้าราชการ หรือรั้วไหลไปกับการทุจริตคอร์รัปชัน ก็ควรทบทวนและปรับปรุงแก้ไขให้รัดกุมมากขึ้น หรืออาจจะทดลองใช้รูปแบบนโยบายใหม่ที่สามารถช่วยเหลือชาวนายากจนได้ดีกว่านี้

นโยบายรับจำนำข้าวกับมือชาวนา

แม้ปัญหาของโครงการรับจำนำข้าวจะพอกพูนขึ้นจนเป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวาง รวมทั้งมีการกล่าวหาเรื่องการทุจริตในขั้นตอนต่างๆ แต่รัฐบาลก็ยังเดินหน้าดำเนินนโยบายนี้เต็มที่ และมีการโจมตีฝ่ายที่คัดค้านว่า “ขัดขวางไม่ให้ชาวนารวย” แต่ในฤดูกาลจำนำข้าว พ.ศ. 2556/57 ที่รัฐบาลเกิดปัญหาสภาพคล่องจนหมุนเงินไม่ทัน เพราะกระทรวงพาณิชย์ระบายข้าวไม่ได้ ทำให้ชาวนาที่จำนำข้าวไว้กับรัฐบาลและถือใบประทวน ไม่ได้รับเงินตามเวลาที่ตกลงกันไว้ ชาวนาจำนวนมากต้องรอการจัดสรรเงินค่าข้าวจาก ธ.ก.ส.เป็นเวลาหลายเดือน ซึ่งสร้างความเดือดร้อนให้กับชาวนาอย่างมาก จนทำให้ชาวนาหลายจังหวัดประท้วงรัฐบาลเพื่อเรียกร้องเงินค่าจำนำข้าวจนมีการปิดถนนในหลายจังหวัด อาทิ

- มือชาวนานบุรีรัมย์ 2,000 คน บุกศูนย์ราชการจังหวัดบุรีรัมย์ จี้รัฐบาลเร่งจ่ายเงินจำนำข้าวหลังล่าช้า 3-4 เดือน โดยมีผู้ไม่ได้รับเงินค่าข้าวรวมกว่า 5 หมื่นราย เป็นเงิน 4 พันล้านบาท (9 มกราคม 2557)

- ชาวนาจาก 5 จังหวัด คือ นครสวรรค์ พิจิตร สุโขทัย กำแพงเพชร และพิษณุโลก ชุมนุมปิดถนนสายเอเชีย 117 พิษณุโลก-นครสวรรค์ ที่บริเวณแยกโพธิ์ ไทรงาม (17 มกราคม 2557)

- กลุ่มชาวนา 6 จังหวัดภาคตะวันตก ปิดถนนพระรามที่ 2 และถนนเพชรเกษม บริเวณใกล้ทางแยกต่างระดับวังมะนาว (1 กุมภาพันธ์ 2557)

- ชาวนาหนองขาบือปิดถนนสายกาญจนบุรี-สุพรรณบุรี บริเวณสามแยกไฟแดงหนองขาบือ ซึ่งเป็นเส้นทางเข้า-ออกตัวเมืองกาญจนบุรี (5 กุมภาพันธ์ 2557)

- ชาวนา จังหวัดอุทัยธานี เคลื่อนขบวน “อีแต่น” เข้าสู่กรุงเทพฯ เพื่อปิดสนามบินสุวรรณภูมิ (20 กุมภาพันธ์ 2557) แต่มีการเจรจาจนทำให้ชาวนา

ไม่มีปิดสนามบินและเดินทางกลับ

นอกจากนี้ ชาวนาอีกหลายจังหวัดได้เข้าร่วมชุมนุมกดดันรัฐบาลร่วมกับ กปปส. ที่กรุงเทพฯ เพื่อให้รัฐบาลยิ่งลักษณ์ลาออกจากรัฐบาลรักษาการ โดยเชื่อว่ารัฐบาลใหม่จะสามารถแก้ปัญหาเรื่องเงินค่าจำนำข้าวได้มีประสิทธิภาพมากกว่า ทางด้านรัฐบาลได้แถลงว่ากำลังดำเนินการอย่างเร่งด่วน โดยจะจ่ายเงินวงเงิน 1.3 แสนล้าน เพื่อใช้หนี้ให้กับชาวนา โดยเสนอแผนการกู้เงินให้ กกต.อนุมัติ เนื่องจากรัฐบาลรักษาการไม่สามารถทำอะไรที่มีผลผูกพันไปถึงรัฐบาลอื่นได้

แต่ต่อมา กกต.ได้ตีกลับแผนการกู้เงินดังกล่าว โดยชี้ว่าไม่อยู่ในอำนาจของ กกต. แต่รัฐบาลก็ยังคงตัดสินใจที่จะขอเงินจากสถาบันทางการเงินของ

รัฐไม่ว่าจะเป็นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน ธนาคารทหารไทย ธนาคารกรุงไทย รวมทั้งกองทุนประกันสังคม แต่เกิดกระแสการต่อต้านทั้งจากพนักงานของสถาบันการเงินต่างๆ และกระแสสังคม เนื่องจากปัญหาข้อกฎหมายของเงินกู้ดังกล่าว ซึ่งสร้างความเสี่ยงทางการเงินให้กับสถาบันการเงินเหล่านั้น โดยนักวิชาการส่วนใหญ่เห็นว่ารัฐบาลควรเร่งระบายนโยบายให้นำเงินมาชำระให้กับชาวนา มากกว่าการกู้เงินซึ่งมีปัญหาในข้อกฎหมาย

เมื่อธนาคารออมสินเปิดเผยว่า ได้อนุมัติเงินกู้ให้กับ ธ.ก.ส. วงเงิน 20,000 ล้านบาท โดยได้ออนเงินไปแล้ว 5,000 ล้านบาท ก็ได้สร้างความตื่นตระหนกและกระแสการต่อต้านจากผู้ฝากเงินและพนักงานของธนาคารออมสิน จนผู้ฝากเงินแห่ไปถอนเงินจากธนาคารจำนวนมาก โดยในช่วงเวลา 3 วันระหว่าง 17-19 กุมภาพันธ์ 2557 มีการถอนเงินเป็นจำนวนรวมกันถึงประมาณ 92,000 ล้านบาท เทียบกับปริมาณเงินฝากรวมกันเพียง 32,800 ล้านบาท เท่านั้น สภาพคล่องที่ลดลงจำนวนมหาศาลในช่วงข้ามคืนของธนาคารออมสิน ทำให้ธนาคารต้องยุกลีกเงินกู้ดังกล่าว

นายวรวิทย์ ชัยลิ้มปมนตรี กรรมการผู้จัดการธนาคาร แสดงความรับผิดชอบโดยการลาออก เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้สถาบันการเงินต่างๆ ปฏิเสธการเข้าร่วมประมวลพันธบัตรของรัฐบาล และระมัดระวังไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการจัดสรรเงินกู้ให้กับรัฐบาลหรือ ธ.ก.ส. ในโครงการรับจำนำข้าวอีก

ทางด้านรัฐบาลเองก็ได้เชิญชวนประชาชนให้ฝากเงินกับ ธ.ก.ส. เพื่อช่วยเหลือชาวนา ล่าสุด ธ.ก.ส.ได้ระดมทุนสมทบกองทุนช่วยเหลือชาวนา วงเงิน 2 หมื่นล้าน เป็นการทั่วไป เริ่มวันแรก 3 มีนาคม 2557 ด้วยยอดเงินบริจาคและเงินสมทบรวม 121 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินบริจาคของ ธ.ก.ส. 10 ล้านบาท และของประชาชนทั่วไปอีก 1 บัญชีประมาณ 543,000 บาท โดยจะเปิดรับเป็นการทั่วไป วันที่ 5 มีนาคม 2557 ซึ่ง ธ.ก.ส.ได้สรุปยอดเงิน ณ วันที่ 7 มีนาคม 2557 มียอดรวมกว่า 509,387,382.04 บาท

บทสรุป: หนึ่งทศวรรษของนโยบายรับจำนำข้าวใน “ราคาสูงกว่าตลาด”

นโยบายรับจำนำข้าว เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการควบคุมกลไกราคาข้าวในประเทศตลอดทศวรรษที่ผ่านมา มีการใช้นโยบายรับจำนำข้าวในราคาที่ “สูงกว่า” ราคาตลาด แต่ก็เกิดข้อถกเถียงในสังคมว่าชาวนาได้ประโยชน์จริงหรือไม่ ถ้ามี ชาวนาที่ได้ประโยชน์จะเป็นชาวนาจนหรือชาวนารวยมากกว่ากัน หากการใช้เงินภาษีประชาชนไปหลายแสนล้านบาทแต่ช่วยชาวนาที่ยากจนได้น้อยนิด และ

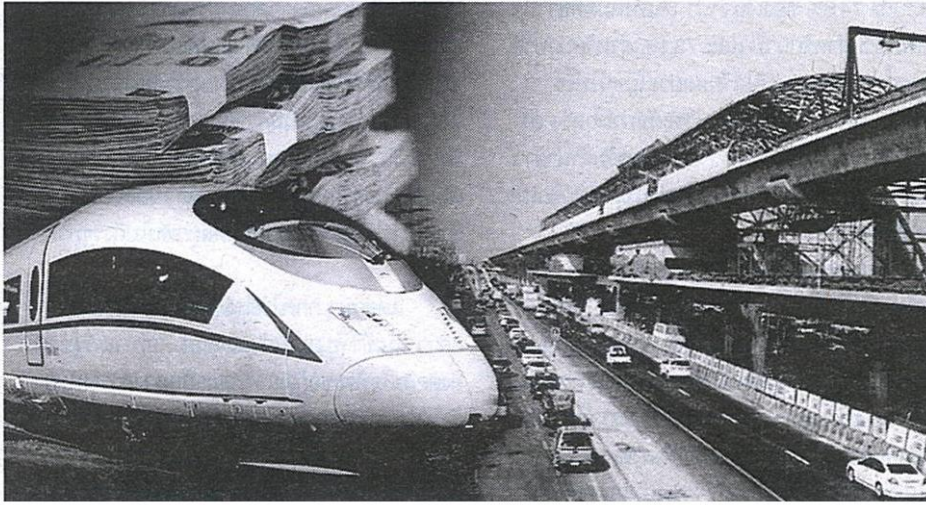
เกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากมาย ก็จำเป็นต้องทบทวนนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้การเสนอนโยบายไม่ใช่เป็นเพียงหน้าที่ของพรรคการเมืองเท่านั้น แต่ประชาชนและสถาบันต่างๆ ของสังคมสามารถร่วมเสนอแนวทางออกร่วมกันได้

ในด้านหนึ่ง เราไม่สามารถปล่อยให้ราคาสินค้าเกษตรวิ่งไปตามกลไกตลาดเพียงลำพัง เนื่องจากกลไกตลาดปัจจุบันสร้างความผันผวนอย่างมากให้กับราคาสินค้าเกษตร ดังนั้น “การแทรกแซงของรัฐ” จึงเป็นสิ่งปกติในประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตรทั่วไป

แต่ในอีกด้านหนึ่ง การแทรกแซงของรัฐก็ควรทำอย่างจำกัดและยึดหลักการสากล โดยควรยึดหลักสำคัญ 3 ด้าน คือ 1.ผลประโยชน์ควรตกอยู่กับเกษตรกรที่ยากจนซึ่งแบกรับความผันผวนของกลไกตลาด 2.ด้วยศักยภาพของรัฐที่มีอยู่อย่างจำกัด รัฐต้องเลือกใช้นโยบายที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 3.ต้องคำนึงถึงหลักความยุติธรรมแบบแบ่งปันเป็นส่วนระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ ทั้งเกษตรกร ผู้บริโภค และผู้เสียภาษี โดยควรพิจารณาว่าการช่วยเหลือเกษตรกรไม่ใช่เพราะเป็นความเมตตา แต่เป็นเพราะเกษตรกรเหล่านั้นคอยแบกรับต้นทุนของสังคมไว้ โดยช่วยให้ค่าครองชีพอยู่ในระดับต่ำจึงสมควรได้รับการเยียวยาจากสังคมด้วย.

3.โครงการเงินกู้ 2 ล้านล้านบาทกับอนาคตประเทศไทย

นับตั้งแต่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ได้เสนอร่าง “พ.ร.บ.เงินกู้ 2 ล้านล้านบาท” เพื่อยกเครื่องระบบคมนาคมขนส่งของไทยที่ขาดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ประเทศไทยล้าหลังลงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน

แต่ด้วยวงเงินกู้จำนวนมหาศาลและวิธีการทางงบประมาณที่ผิดปกติ รวมทั้งความไม่ชอบมาพากลของการจัดการโครงการ ก่อให้เกิดคำถามจากหลายภาคส่วนว่า โครงการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งด้วยการกู้เงินจำนวน 2 ล้านล้านบาทนี้ จะช่วยพัฒนาประเทศไทย หรือเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจ จนนำไปสู่การยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่า “ร่าง พ.ร.บ.เงินกู้ 2 ล้านล้านบาทนี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องหรือไม่”

โครงสร้างคมนาคมขนส่งทั้งทางราง ทางถนน ทางน้ำและทางอากาศ เปรียบเสมือนเส้นเลือดที่สำคัญของชาติ ที่ทำหน้าที่ขนส่งผู้โดยสารและสินค้าไปยังที่ต่างๆ โดยเมื่อร้อยกว่าปีที่แล้วไทยเป็นประเทศที่เป็นผู้นำด้านการรถไฟและระบบคมนาคมในภูมิภาค แต่เมื่อเวลาผ่านไประบบคมนาคมขนส่งของไทยขาดการปรับปรุงพัฒนาและล้าหลังลงเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้ต้นทุนโลจิสติกส์ของไทยสูงและสิ้นเปลืองพลังงาน ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงต้องเร่งปรับตัวในฐานะศูนย์กลางด้านคมนาคมขนส่งของอาเซียน ในปี 2558

คณะรัฐมนตรี (ครม.) ภายใต้การนำของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน คมนาคมขนส่งของประเทศ (พ.ร.บ.เงินกู้ 2 ล้านล้านบาท) ในการประชุม

ครม. เมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2556 หลังจากทีเลื่อนการพิจารณาเข้าสู่ ครม.มาก่อนหน้านีถึง 3 ครั้งแล้ว โดยกระทรวงคมนาคมเป็นผู้พิจารณารายละเอียดของโครงการลงทุนดังกล่าว และกระทรวงการคลังโดยสำนักบริหารหนี้สาธารณะ (สบน.) พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดหาแหล่งเงินทุน โครงการนี้เป็นการลงทุนขนาดใหญ่ระยะยาว 7 ปี (2557-2563) เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทยหลายด้าน โดยเฉพาะการขนส่งทางรางเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประเทศ

สังคมหลายภาคส่วนได้ออกมาทั้งสนับสนุนและคัดค้านกับร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าว เสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวคิดของโครงการในการพัฒนาระบบขนส่งของไทย แต่คัดค้านเนื่องจากโครงการนี้ขาดรายละเอียดและแผนการศึกษาอย่างชัดเจน รวมทั้งความ

คุ้มค่าของบางโครงการ เช่น รถไฟความเร็วสูง ที่อาจจะประสบปัญหาขาดทุนอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีความกังวลถึงความเหมาะสมในการออกเงิน พ.ร.บ. รวมทั้งปัญหาเรื่องวิธีการบริหารงบประมาณ และความโปร่งใสของรัฐบาลในการบริหารงบประมาณในการดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว

ดร.สมชัย จิตสุชน ผู้อำนวยการวิจัยด้านการพัฒนาอย่างทั่วถึง TDRI ตั้งข้อสังเกตว่า การกู้เงินครั้งนี้เป็นการกู้เงินนอกระบบงบประมาณขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมีมา แต่มีการนำเสนอให้สภาเห็นชอบเป็น พ.ร.บ. ซึ่งไม่เหมือนการกู้เงินนอกระบบงบประมาณอื่นที่ไม่ต้องผ่านสภา ขณะเดียวกันยังมีการใช้ บัญชีท้ายพระราชบัญญัติฯ ซึ่งประเด็นบัญชีท้ายร่าง พ.ร.บ.นี้มีความกังวลต่อสภาพบังคับของกฎหมายว่าแค่ไหนเพียงใด เนื่องจากหากตีความว่าไม่มีสภาพบังคับ ทาง

กฎหมายหรือไม่เคร่งครัด ผลที่ตามมาคือจะกลายเป็นลักษณะของ “Blank cheque” คือ เมื่อกฎหมายผ่านการพิจารณาของรัฐสภาแล้ว รัฐบาลมีอำนาจที่จะนำเงินไปทำกิจการใดๆ ก็ได้ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นรายการที่ระบุไว้ในบัญชีแนบท้าย แต่หากมีสภาพบังคับตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ก็จะเกิดความไม่ยืดหยุ่นในการใช้เงินที่กู้มา เพราะจะต้องดำเนินการตามที่กำหนดเท่านั้น ทางด้านนายกิตติรัตน์ ณ ระนอง รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้แย้งว่าแม้สังคมมองว่าประเทศต้องเป็นหนี้เป็นเวลานานกว่า 50 ปี แต่เมื่อพ้น 50 ปี หหมดหนี้แล้ว ประเทศไทยก็ยังมีทรัพย์สินที่ยังสามารถใช้งานได้อีกหลายทศวรรษที่สำคัญเงินกู้เหล่านี้มีการกำหนดการชำระไว้ชัดเจน โดย 10 ปีแรกจะยังไม่ต้องชำระ และจะเริ่มชำระในปีที่ 11 เป็นต้นไป

ที่มาของ พ.ร.บ.เงินกู้ 2 ล้านล้านบาท (Mega Project)

ทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทยได้ขาดช่วงลง เนื่องจากงบประมาณในวงประมาณแผ่นดินแต่ละปีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาภาคการขนส่งสินค้าและบริการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการขนส่งระบบรางที่มีต้นทุนค่าขนส่งสูงและประหยัดเชื้อเพลิงกว่าการขนส่งทางถนน ทำให้สัดส่วนการขนส่งทางถนนมีกว่าร้อยละ 80 และใช้น้ำมันถึงราว 7 แสนล้านบาทต่อปี รัฐบาลจึงได้เสนอ “ร่างพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของประเทศ พ.ศ. ...” หรือ “พ.ร.บ.เงินกู้ 2 ล้านล้านบาท” ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งมูลค่ารวมกันไม่เกิน 2 ล้านล้านบาท ในปี 2556-2563 (7 ปี) เงินที่ได้จากการกู้ให้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์โดยไม่ต้องนำส่งคลังตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง ทั้งนี้คณะรัฐมนตรีต้องรายงานการกู้เงิน ผลการดำเนินงานและการประเมินผลการดำเนินการตามแผนงานต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเพื่อทราบทุกปีงบประมาณ

ร่าง พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีจุดประสงค์เพื่อลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองและเศรษฐกิจการค้าและการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคมขนส่ง และเป็นฐานเชื่อมโยงการขนส่งในระดับภูมิภาค เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการเดินทางของประชาชน โดยงบประมาณร้อยละ 81 เป็นการสร้าง

ระบบขนส่งทางราง ได้แก่ การก่อสร้างทางคู่ การก่อสร้างทางสายใหม่ การก่อสร้างรถไฟความเร็วสูง การก่อสร้างรถไฟฟ้าใน กทม. และปริมณฑล ที่เหลือเป็นการปรับปรุงระบบขนส่งทางถนน (เช่น ทางหลวงเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ทางหลวงพิเศษ หรือ Motorway สถานีขนส่งสินค้า) ทางน้ำและด้านการค้าชายแดนจำนวน 41 ด่าน

เมื่อพิจารณาต้นทุนโลจิสติกส์ต่อ GDP รายงาน The Global Competitiveness Report 2013-2014, World Economic Forum จัดอันดับประเทศไทยในด้านโครงสร้างพื้นฐานในอันดับที่ 47 จากทั้งหมด 148 ประเทศ ตกลงมาจากอันดับที่ 46 ในปีก่อน โดยไทยยังตามหลังประเทศชั้นนำของเอเชียทั้งทางด้านถนน การขนส่งทางเรือ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขนส่งทางราง ตามที่เรามักจะได้อินซาว์ถึงความล่าช้าและปัญหาของระบบขนส่งทางรางของไทย เช่น รถไฟตกขบวน รวมทั้งอุบัติเหตุทางรถไฟหลายต่อหลายครั้งตลอดเวลาที่ผ่านมา

สศช. มั่นใจในโครงการ แต่... คปภ. กังวลว่าจะขัดรัฐธรรมนูญ

นายชาณวิทย์ อมตะมาพชาติ รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) กล่าวว่า สศช.ได้ทำงานร่วมกับรัฐบาลในการเสนอความคิดเห็นและคัดกรองโครงการที่มีความจำเป็น โดย พ.ร.บ.ฉบับนี้มีผลสำคัญต่อการสร้างความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน ทำให้เห็นทิศทางการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะ 7-10 ปี เนื่องจากการลงทุนที่มีการกำหนด แหล่งเงินทุนรองรับแน่นอน และ สศช. มีหน้าที่ศึกษาและให้ความเห็นประกอบโครงการต่างๆ ตามขั้นตอนปกติ ซึ่งหมายความว่าในขั้นตอนที่จะมีการเดินหน้าก่อสร้างโครงการต่างๆ หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องเสนอโครงการให้ ครม.เห็นชอบ ในขณะที่สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย (คปภ.) มีความเห็นว่าโครงการนี้เป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม เป็นการพัฒนาระบบคมนาคมใหม่ๆ ทั้งระบบ มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมชัดเจน เป็นโครงการขนาดใหญ่ มีระยะเวลาการดำเนินการยาวนานกว่าทุกโครงการที่ทุกรัฐบาลเคยดำเนินการ และเป็นการลงทุนที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก คปภ.มีความเห็นว่าร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้อาจขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะยุทธศาสตร์และแผนงานมีการกำหนดโครงการไว้อย่างกว้าง ไม่มีรายละเอียดการดำเนินการที่ชัดเจน บางโครงการอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย หรือคุณภาพชีวิต จึงควรมีการดำเนินการเพื่อให้ประชาชนได้รับ

สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล

นอกจากนั้น รัฐบาลชุดต่อไปจะถูกผูกพันโดยโครงการต่างๆ ที่กำหนดไว้ ไม่มีมือสละที่จะเสนอโครงการพัฒนาใหม่ๆ ได้อีก เนื่องจากโครงการทั้งหมดถูกกำหนดไว้แล้วจากรัฐบาลชุดก่อนและมีผลผูกพันถึง 7 ปี

นอกจากนี้ คปภ.ยังเห็นว่าร่างโครงการดังกล่าว ยังไม่มีมาตรการที่รองรับกับปัจจัยเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว อาทิ การขยายตัวทางเศรษฐกิจซึ่งอาจต่ำกว่าที่คาด และโครงการบางโครงการอาจไม่คุ้มค่ากับการลงทุน หรือจัดประเภทการลงทุนที่ไม่เหมาะสม คปภ.จึงเสนอแนะว่า รัฐบาลควรดำเนินการได้โดยใช้เงินกู้ตามระบบงบประมาณประจำปี และควรมีการศึกษาแต่ละโครงการอย่างรอบด้านและดำเนินการโครงการเฉพาะเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ควรมีการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพให้ครบถ้วนควรให้ข้อมูลในการดำเนินการ และรายละเอียดต่างๆ ของโครงการต่อประชาชนอย่างทั่วถึง รวมไปถึงการจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างเพียงพอและรอบด้าน

สังคมเห็นด้วยกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน แต่กังวลเรื่องคอร์รัปชันและการจัดการความเสี่ยง

ผลสำรวจความเห็นนักเศรษฐศาสตร์จากองค์กรชั้นนำจากกรุงเทพโพล พบว่า ส่วนใหญ่มองว่าเป็นโครงการที่ดีและมีประโยชน์โดย 96.6% ยืนยันถึงความจำเป็นที่จะต้องลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างความได้เปรียบ รองรับการเปิด AEC ทั้งนี้ 56.7% ต้องการให้ดำเนินการลงทุนด้วยวิธีการอื่นมากกว่า พ.ร.บ.กู้เงิน เนื่องจากเป็นห่วงในปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น 25.0% เห็นว่าการออก พ.ร.บ.กู้เงินเป็นวิธีการที่เหมาะสมแล้วแม้ว่าอาจนำมาซึ่งปัญหาต่างๆ บ้าง แต่ก็ดีกว่าไม่ทำอะไรเลย หรือทำไปตามกรอบงบประมาณที่มี

สิ่งที่นักเศรษฐศาสตร์กังวลคือ ปัญหาหนี้สาธารณะ และการทุจริตคอร์รัปชัน โดยกังวลถึงหนี้สาธารณะที่อาจเพิ่มขึ้นหากไทยเจอวิกฤติเศรษฐกิจ รวมถึงรัฐบาลอาจขาดสภาพคล่องเนื่องจากต้องใช้จ่ายในโครงการ (ประชานิยม) อื่นๆ ด้วย และไม่คอยเชื่อมั่นว่ารัฐบาลจะดูแลปัญหาทุจริตคอร์รัปชันที่อาจเกิดในโครงการนี้ได้

TDRi กังวลเรื่องคอร์รัปชัน

กลุ่มนักวิจัยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRi) กล่าวว่า ร่าง พ.ร.บ.กู้เงินฉบับนี้มีความเสี่ยงเรื่องคอร์รัปชันที่จะสร้างปัญหาต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่ายภาครัฐในการบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน การลงทุน โครงสร้าง

พื้นฐานที่ไม่คุ้มค่าทางเศรษฐกิจและอาจนำไปสู่ปัญหาหนี้สาธารณะในระดับที่สูง หรือจะเป็นการเพิ่มต้นทุนให้แก่ประชาชน เนื่องจากสาธารณูปโภคที่มีคุณภาพต่ำ การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในบางกรณีอาจทำให้โครงการไม่สามารถเกิดขึ้นได้จริง และการคอร์รัปชันอาจเป็นการเบียดบังงบประมาณรายจ่ายภาครัฐในประเด็นอื่นๆ เช่น การศึกษา การสาธารณสุข ฯลฯ

TDRi กังวลว่าอาจมีปัญหาค่าไม่โปร่งใสได้ทั้งก่อนการดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ และหลังการดำเนินโครงการ เช่น กรณี King Power Duty Free ซึ่งมีกรณีให้สัมปทานสินค้าปลอดภาษี โดยหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ร่วมทุน และกรณีโครงการไฮโปเวลล์ ที่มีความหยาบหลวม

ของข้อสัญญา ทำให้ บ.ไฮโปเวลล์ ฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายและคณะอนุญาโตตุลาการวินิจฉัยให้กระทรวงคมนาคมและการรถไฟคืนเงินชดเชยให้ บ.ไฮโปเวลล์ รวมกว่า 11,889 ล้านบาท

ข้อเสนอแนะของนักวิชาการ
ผศ.ดร.ประชา คุณธรรมดี คณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าที่รัฐจะต้องกำหนดเงื่อนไขบริการสาธารณะเปิดเผยข้อมูลที่เป็นผู้สาธารณะ โดยเฉพาะการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการขนาดใหญ่ กำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจนเรื่องการบริหารเงินกู้ รวมถึงการบริหารจัดการโครงการ โดยคำนึงถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการกำหนดเงื่อนไขการใช้วัสดุภายในประเทศภายในระยะเวลาที่กำหนด นอกจากนี้รัฐไม่ควรละเลยโครงสร้างพื้นฐานของการพัฒนาด้านที่ไม่ใช่วัตถุ เช่น การศึกษา ความพร้อมด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม และปัจจัยด้านกลไกหรือสถาบัน ซึ่งเป็นปัญหาที่แท้จริงของประเทศไทย กลุ่มนักวิจัย TDRi ได้ให้ข้อเสนอแนะของโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาลว่าควรป้องกันการคอร์รัปชัน ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ (Feasibility Study: FS) สร้างธรรมาภิบาลในโครงการ ลงทุนและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างรัดกุม

ความคืบหน้าของ พ.ร.บ.

เวลา 02.50 น. วันที่ 20 พฤศจิกายน 2556 ที่ประชุมสมาชิกวุฒิสภาลงมติเห็นชอบร่าง พ.ร.บ.นี้ด้วยคะแนนเสียง 63 ต่อ 13 งตออกเสียง 3 โดยให้มีเนื้อหาให้เป็นไปตามร่างเดิมที่ผ่านสภาผู้แทนราษฎรทุกมาตรา ต่อมาพรรคประชาธิปัตย์ได้ร้องให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ยื่นเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ ว่าร่าง พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน 2 ล้านล้านบาท ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องหรือไม่ นอกจากนี้ในระหว่างพิจารณา ร่าง พ.ร.บ.กู้เงินนี้ ส.ส.พรรคเพื่อไทยรายหนึ่ง ได้กดบัตรแสดงตนแทน ส.ส.รายอื่น โดยมีคลิปบันทึกภาพและเสียงเป็นหลักฐาน ทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความถูกต้องชอบธรรมของกระบวนการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.นี้

หลังจากที่รัฐบาลยังลักษณะนี้ได้ประกาศยุบสภาเมื่อ 9 ธันวาคม 2556 ก็เป็นที่ถกเถียงกันว่าร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้จะตกไปหรือไม่ เพราะร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวผ่านความเห็นชอบจากรัฐสภาอย่างสมบูรณ์แล้ว แต่ยังไม่สามารถนำขึ้นทูลเกล้าฯ ได้ เพราะต้องรอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ล่าสุด 12 มีนาคม 2557 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยว่าร่าง พ.ร.บ.ให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานมูลค่า 2 ล้านล้านบาท ขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา 169 วรรคหนึ่ง และมาตรา 170 ด้วยมติ 9 ต่อ 0 รวมทั้งกระบวนการตราร่าง พ.ร.บ. ขัดรัฐธรรมนูญด้วยมติ 6 ต่อ 2 (มีตุลาการ 1 คนงดออกเสียง)

เนื่องจากเนื้อหาและกระบวนการไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยที่มาตรา 169 ระบุว่า การจ่ายเงินแผ่นดินจะต้องกระทำผ่านกฎหมายงบประมาณรายจ่าย ด้วยวิธีงบประมาณกฎหมายเกี่ยวกับการโอนงบประมาณกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง ดังนั้น การใช้วิธีพิเศษตามร่าง พ.ร.บ.นี้จึงขัดรัฐธรรมนูญ เป็นผลให้ร่าง พ.ร.บ.กู้เงิน 2 ล้านล้านบาทเป็นอันตกไป.

4.น้ำมันดิบรั่วลงทะเลและแนวทางการจัดการสารพิษในไทย

ขาวน้ำมันรั่วกลางทะเลที่จังหวัดระยอง เมื่อกลางปี 2556 เป็นข่าวที่ผู้คนสนใจติดตามกันมากข่าวหนึ่ง เนื่องจากการรั่วไหลดังกล่าวส่งผลให้อ่าวพร้าวของเกาะเสม็ดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ได้แปรเปลี่ยนจากหาดสีขาวเป็นสีดำในพริบตา แม้ว่าบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้กล่าวขอโทษและแสดงความเสียใจต่อกรณีน้ำมันรั่ว รวมทั้งพยายามขจัดคราบน้ำมันจนหมดไป แต่ชุมชนท้องถิ่นก็ยังไม่มั่นใจถึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ส่วนภาครัฐกลับให้ความสำคัญกับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวมากกว่าผลกระทบต่อระบบนิเวศและสุขภาพชุมชนในระยะยาว

เมื่ออ่าวพร้าวกลายเป็นทะเลสีดำ ในวันที่ 27 กรกฎาคม 2556 ได้เกิดวิกฤติกับสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศทางทะเลครั้งสำคัญในประเทศไทย เมื่อน้ำมันดิบรั่วจากท่อน้ำมันกลางทะเลจนท้องทะเลกลายเป็นสีดำ คราบน้ำมันได้เคลื่อนตัวออกจากจุดที่น้ำมันรั่วประมาณ 15 กิโลเมตร คราบน้ำมันดิบขยายตัวเข้ามายังเกาะเสม็ดและชายหาดบ้านเพ จังหวัดระยอง อย่างรวดเร็ว โดยคราบน้ำมันส่วนใหญ่ถูกพัดเข้ามาที่อ่าวพร้าว ทำให้ผืนทรายและน้ำทะเลที่ใสสะอาดกลายเป็นสีดำในเวลาอันรวดเร็ว

โดยกลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในเรื่องนี้ ได้แถลงถึงสาเหตุว่าเกิดจากท่อ

รับน้ำมันดิบขนาด 16 นิ้วรั่วที่บริเวณท่อน้ำมันดิบที่อยู่ห่างจากชายฝั่งท่าเรือมาตาพุดไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 20 กิโลเมตร ขณะที่เรือบรรทุกน้ำมัน Malan Plato สัญชาติกรีซ กำลังถ่ายน้ำมันดิบผ่านท่อน้ำมันดิบมายังโรงกลั่นน้ำมันของบริษัท ทำให้มีน้ำมันดิบรั่วออกมาประมาณ 50,000 ลิตร ทั้งนี้ภาพถ่ายดาวเทียมจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) แสดงให้เห็นคราบน้ำมันดิบที่ขยายแผ่กว้างบนผิวน้ำทะเลค่อยๆ เคลื่อนตัวไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนถึงอ่าวพร้าว เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ทางการได้ประกาศให้อ่าวพร้าวเป็นเขตประมงภัยพิบัติทางทะเล

ภาพที่ปรากฏหลังท้องทะเลกลายเป็นสีดำทันทีที่เกิดน้ำมันรั่วกลางท้องทะเล สิ่งแรกที่น่าปรากฏแก่สายตาธารณชนคือ การนำท่อน้ำมันมาใช้เพื่อจำกัดการขยายตัวของคราบน้ำมันกลางท้องทะเล และนำเครื่องมือเก็บคราบน้ำมันมาเก็บคราบน้ำมันไปไว้บนเรือ และการใช้เรือฉีดน้ำยาละลายคราบน้ำมันเพื่อให้เกิดการแตกตัวและจมลงสู่ท้องทะเล จนกระทั่งเกิดภาพของชนชุดขาวพร้อมหน้าหากบป้อมกันสารพิษหมุนเปลี่ยนเวียนกันใช้แผ่นดูดซับน้ำมัน (absorbent sheet) พร้อมกับใช้ถังตักน้ำมันที่ลอยเข้ามาติดกับชายหาดฝั่งอ่าวพร้าวและใช้เครื่องมือฉีดพ่นแรงดันสูงทำความสะอาดก่อนหิน

วิกฤติทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทำให้ ดร.โพธิ์รินทร์ ชูโชติदार ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ได้กล่าวขอโทษและแสดงความเสียใจต่อกรณีน้ำมันรั่ว เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2556 และยืนยันว่า “กลุ่มปตท.พร้อมร่วมมือกับ PTTGC แก้ไขปัญหาอย่างเต็มที่ในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการฟื้นฟูและเยียวยาอย่างต่อเนื่องให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากที่สุด โดยจะดำเนินการตามแผนการดำเนินงานด้านความมั่นคงความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสิ่งแวดล้อม (SSHEMS) ที่มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง”

พร้อมกับให้ข้อมูลว่า “พื้นที่ที่เกิดเหตุ บริษัทได้ปิดระบบบวาล์วทั้งหมดโดยสมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีเพียงน้ำมันที่ค้างอยู่ในท่อระหว่างจุดส่งน้ำมันบนเรือและพื้นที่ที่น้ำมันรั่วไหลออกสู่ทะเล โดยประมาณการปริมาณที่รั่วไหล 54,341 ลิตร ในด้านการปฏิบัติงาน บริษัทได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการทำงานและการจัดการในสภาวะฉุกเฉินกรณีน้ำมันรั่วโดยฉีดพ่น สารกระจายคราบน้ำมันในการปฏิบัติการทางเรือ และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพจึงได้ใช้การปฏิบัติการทางอากาศโปรยสารกระจายคราบน้ำมันร่วมด้วย แต่เนื่องจากกระแสลมและแรง

กระแสน้ำในทะเลที่พัดมาแรง ทำให้การกระจายคราบน้ำมันไม่ทั่วถึง จึงนำหุ่นกักน้ำมันลงเพื่อกักน้ำมันให้อยู่ในบริเวณที่สามารถใช้สารกระจายคราบน้ำมันทางเรือให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม หุ่นกักน้ำมันใช้ไม่ได้ผลเพราะช่วงเวลานั้นทะเลมีคลื่นลมแรง ทำให้มีน้ำมันเล็ดลอดไปขึ้นฝั่งที่อ่าวพร้าว เกาะเสม็ด

อย่างไรก็ตาม ภาคประชาสังคมและนักวิชาการได้ร่วมกันตั้งคำถามต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับเหตุการณ์น้ำมันรั่ว และถามหาความรับผิดชอบจากบริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด (มหาชน) หรือ PTTGC บริษัทลูกของ ปตท. ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงกับเหตุการณ์ครั้งนี้ในหลายประเด็น ทั้งการแก้ไขปัญหาอย่างไม่ทันที่ และการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลที่อาจไม่ครบถ้วนและชัดเจน ดังที่ น.ส.เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศ ได้ให้สัมภาษณ์เว็บไซต์โลกสีเขียวว่า ยังกังวลในเรื่อง “การที่ให้ข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงทั้งหมด ซึ่งทำให้

เหตุการณ์บานปลายมากยิ่งขึ้น เช่น ปริมาณน้ำมันที่รั่วไหล สารเคมีที่ใช้สลายอนุภาคของน้ำมันมีผลกระทบต่อระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตในทะเลอย่างไร

ต่อมา (5 สิงหาคม 2556) ภาคประชาสังคม 25 องค์กรได้ร่วมกันออกแถลงการณ์ฉบับที่ 2 มีเนื้อหาส่วนหนึ่งว่า “คำถามที่พีทีที โกลบอล เคมิคอลต้องตอบต่อสาธารณะที่เน้นย้ำเรื่องเปิดเผยข้อมูลข้อเท็จจริงที่จะแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใส เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกันของทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม และมีความสำคัญยิ่งต่อการหาสาเหตุการปนเปื้อนที่แท้จริง การประเมินผลกระทบ

และความเสียหาย การฟื้นฟูการปนเปื้อนมลพิษในระยะยาว การเยียวยาความเสียหายที่ถูกต้องและเป็นธรรม รวมถึงมาตรการป้องกันในอนาคต

เนื้อหาอีกส่วนหนึ่งในแถลงการณ์คือ การตั้งข้อสังเกตต่อวิธีการกำจัดคราบน้ำมันของ PTTGC โดยห่อมลพิษกรกสิวัฒน์ เกษมศรี หนึ่งในแกนนำ “กลุ่มติดตามน้ำมัน ปตท.รั่วไหล” ที่เห็นว่าวิธีการกำจัดคราบน้ำมันในระดับสากลและที่กรมควบคุมมลพิษกำหนดคือ ให้ทำการกักน้ำมันด้วยหุ่นกักน้ำมัน และดูดกลับด้วยเครื่องดูดคราบน้ำมัน ซึ่งไม่เป็นพิษต่อสิ่งแวดล้อมก่อนเป็นอันดับแรก เมื่อน้ำมันที่รั่วไหลอยู่นอกเหนือการควบคุมจริงๆ จึงจะใช้วิธีการพ่นสารเคมีกำจัดคราบน้ำมัน หากวิธีการใช้หุ่นกักน้ำมันไม่ได้ผลก็สามารถแก้ไขได้โดยการใช้เรือ 2 ลำลากหุ่นกักน้ำมันเป็นรูปตัว V ขั้วสวนทางที่คราบน้ำมันที่ลอยอยู่ เพื่อกักน้ำมันไว้ให้อยู่ในหุ่น และใช้เครื่องดูดคราบน้ำมันขึ้นเรืออีกที ซึ่งวิธีนั้นอาจจะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

แล้ว เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ก็ไม่ได้มีราคาสูงเมื่อเทียบกับกำไรในแต่ละปีของบริษัทในเครือ ปตท.

ทั้งนี้ ภาคประชาสังคมได้เรียกร้องให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริง และให้มีการกำหนดแนวทางป้องกันหรือแก้ไขปัญหาหากเกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้ขึ้นอีกในอนาคต และได้ยกตัวอย่างเหตุการณ์ “กรณีน้ำมันรั่วมอนทารา” หรือ “Montara Oil Spill” ที่ได้เกิดขึ้นมาก่อนหน้านั้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2552 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่แท่นขุดเจาะ “เวสต์แอตลาส” ระเบิดระหว่างการขุดเจาะน้ำมันในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนน้ำมันไป 29,600 บาร์เรล และเกิดคราบน้ำมันในทะเลกินพื้นที่เกือบ 90,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นโครงการของพีทีทีพี ออสตราเลียเซีย (PTTEPA/พีทีทีพีเอ) บริษัทลูกของบริษัท ปตท. สำรองและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) หรือ ปตท.สผ. ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์ภัยพิบัติด้านน้ำมันครั้งเลวร้ายที่สุดในประเทศออสเตรเลีย

ต่อมา รัฐบาลออสเตรเลียได้ตั้งคณะกรรมการเพื่อสอบสวนเหตุการณ์ดังกล่าวที่เรียกว่า Montara Commission of Inquiry โดยกระทรวงความยั่งยืน สิ่งแวดล้อม น้ำ ประชากรและชุมชน แห่งรัฐบาลออสเตรเลีย (DSEWPac) ได้เรียกร้องให้ PTTEPA รับผิดชอบการศึกษาผลกระทบต่อระบบนิเวศในทะเลต่อเนื่องกันอย่างน้อย 2-5 ปี รวมถึงจัดทำโครงการสำรวจและรวบรวมข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว โดยทาง PTTEPA ต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

ทั้งนี้ สำนักงานกำกับดูแลความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมแห่งชาติออสเตรเลีย (NOPSEMA) ได้ระบุไว้ในรายงานว่า ต้องปฏิรูปการทำงานของหน่วย

งานรัฐบาลออสเตรเลีย ซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลและตรวจสอบมาตรฐานการขุดเจาะน้ำมัน โดยที่ผ่านมาบางหน่วยงานกับกรองต่อหน้าที่ ทำให้ไม่สามารถป้องกันเหตุร้ายดังกล่าวได้ ทั้งยังเสนอให้มีการวางแนวทางการรับมือและจัดการภัยพิบัติซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้การควบคุมสถานการณ์ฉุกเฉินมีประสิทธิภาพสูงสุดและจะช่วยลดทอนความเสียหายในด้านต่างๆ ได้ในเวลาต่อมา ศาลออสเตรเลียได้ตัดสินว่า PTTEPA มีความผิด 4 ข้อหา ซึ่งรวมถึงการละเมิดกฎหมายการขุดเจาะปิโตรเลียมนอกชายฝั่งออสเตรเลียเป็นเหตุให้ผู้อื่นตกอยู่ในอันตราย และสั่งปรับอีก 510,000 ดอลลาร์ออสเตรเลีย (ประมาณ 14,280,000 บาท) หลังจากที่ ปตท.สผ. ได้จ่ายค่าเสียหายไปแล้วเป็นเงินกว่า 9,724 ล้านบาทในช่วงปี 2552-2555

ผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ ชุมชนและสิ่งแวดล้อม

นอกจากผลกระทบที่เกิดขึ้นกับระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมทางทะเลแล้ว อีกปัญหาหนึ่งที่ตามมาในทันทีคือ ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ มีการประเมินเบื้องต้นว่าเหตุการณ์น้ำมันรั่วทะเลในพื้นที่อ่าวพร้าว เกาะเสม็ด ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งในสาขาธุรกิจท่องเที่ยว ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ธุรกิจประมง ธุรกิจอาหารทะเลแช่แข็ง และธุรกิจอื่นๆ มากกว่า 32,422 ราย โดยนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่ลดน้อยลงได้ส่งผลกระทบต่อไม่เพียงอ่าวพร้าว แต่ยังรวมถึงหาดอื่นๆ บนเกาะเสม็ดอีกด้วย

ในด้านการประมง คราบน้ำมันได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและห่วงโซ่อาหารที่ซับซ้อนในท้องทะเล ตั้งแต่แพลงก์ตอนสัตว์น้ำน้อยใหญ่ไปจนถึงปากแม่น้ำและป่าชายเลน โดยคราบน้ำมันจะไปปิดกั้นแสงอาทิตย์ที่จำเป็นต่อกระบวนการสังเคราะห์แสง ทำให้ปริมาณออกซิเจนลดลง ดร.ธรณ์ อัครนาวาสวัสดิ์ รองคณบดีคณะประมง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้กล่าวถึงหลักสากลของการกำจัดคราบน้ำมันไว้ว่า “อย่าให้โดนฝั่ง อย่าให้โดนพื้นนั่นหมายถึง ควรเลี่ยงทุกวิถีทางที่คราบน้ำมันจะสัมผัสกับพื้นชั้นตะกอน

เนื่องจากการขจัดคราบน้ำมันในชั้นตะกอนหรือพื้นทรายยากกว่าบนผิวน้ำหลายสิบเท่า จะทำให้กระบวนการย่อยสลายขาดออกซิเจนและทำให้การสลายคราบน้ำมันด้วยวิธีการธรรมชาติเป็นไปได้ยาก ซึ่งจะส่งผลต่อสัตว์น้ำและห่วงโซ่อาหารในทะเล เป็นที่น่าสังเกตว่าภายหลังจากกำจัดคราบน้ำมันแล้ว ชาว

ประมงชายฝั่งยังพบว่าปูม้าที่เก็บขึ้นมาจากลอบ 10 ตัวจะตาย 7 ตัว แม้จะยังไม่มีการศึกษาวิจัยว่าปูเหล่านั้นตายจากผลของคราบน้ำมันหรือ